

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Petra Mikeše a Milana Podhrázkého v právní věci žalobce: **G. T. N.**, zastoupen Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**, se sídlem Loretánské náměstí 101/5, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 2. 2023, čj. 136352-3/2022-OPL, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 1. 2024, čj. 57 A 26/2023-48,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Usnesením Velvyslanectví České republiky v Hanoji z 27. 10. 2022 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) byla zamítnuta žádost žalobce o upuštění od osobního podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Řízení o povolení k dlouhodobému pobytu proto bylo podle § 169d odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu“), zastaveno. Toto prvostupňové rozhodnutí bylo v odvolacím řízení potvrzeno v záhlaví uvedeným rozhodnutím žalovaného. Proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Plzni, který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl.

[2] Krajský soud shledal, že žalobce formuloval žalobní body téměř shodně s tím, jak je formuloval v odvolání. Jelikož se s těmito body dostatečně vypořádal již žalovaný, tak se krajský soud pro stručnost odkázal na odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Krajský soud dále ocitoval ustanovení § 169d odst. 3 zákona o pobytu, dle kterého může zastupitelský úřad v odůvodněných případech upustit od povinnosti, aby daná osoba podala svoji žádost osobně. Krajský soud ovšem naplnění „odůvodněného případu“ neshledal. Krajský soud se v tomto ohledu odkázal na příslušnou judikaturu Nejvyššího správního soudu (rozsudek NSS z 27. 11. 2023, čj. 3 Azs 163/2022-36, bod 23), jíž byla překonána judikatura krajského soudu, na kterou se odkazoval žalobce. Dle této judikatury lze za relevantní výjimečnou okolnost považovat např. závažné zdravotní postižení dětí žadatele. V nyní projednávané věci odůvodnil žalobce svoji žádost nejlepším zájmem svých nezletilých dětí. Tento důvod, který nijak zvlášť neodlišuje žalobce od jiných žadatelů, však nezakládá výjimečnost žalobcových poměrů, resp. nenaplnuje požadavky judikatury. Krajský soud nesouhlasil ani s tím, že by žalovaný nedostatečně zkoumal přiměřenost dopadů rozhodnutí do rodinného a soukromého života žalobce. Žalovaný tyto poměry žalobce ve svém rozhodnutí popsal a srozumitelně vyhodnotil. Žalobce se odvolává na skutečnost, že na území České republiky žije jeho rodina včetně nezletilých dětí. Krajský soud však zdůraznil, že jejich pobytové oprávnění není závislé na pobytovém oprávnění žalobce. Manželka žalobce má stabilní příjem. Odchod otce od rodiny přitom není otázkou přičitatelnou České republice. Argumenty o délce řízení o žádosti (pozn. NSS: krajský soud omylem uvedl, že šlo o zaměstnaneckou kartu) mají svůj prostor v jiných řízeních.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Stěžovatel namítá, že vlastní posouzení krajským soudem zabírá pouze dvě strany jeho rozsudku, kde se navíc krajský soud veskrze odkazuje na nesprávné závěry žalovaného. Sám krajský soud konstatoval, že důvodem pro upuštění od osobního podání může být i péče o rodinného příslušníka. Tento závěr vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudky z 8. 9. 2016, čj. 10 Azs 163/2016-37, body 19 a 20; z 9. 8. 2018, čj. 9 Azs 213/2018-22, bod 31; z 28. 7. 2023, čj. 8 Azs 90/2022-48, bod 35; z 8. 4. 2021, čj. 1 Azs 4/2021-28, bod 32).

[4] Rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného jsou nepřezkoumatelné z hlediska dopadů na zájmy nezletilých dětí. Povinnost zabývat se těmito zájmy přitom vyplývá již z čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Tuto povinnost dovodil pro pobytová řízení také Nejvyšší správní soud (rozsudky z 8. 10. 2021, čj. 5 Azs 314/2020-52, body 39 a 42; z 31. 1. 2024, čj. 6 Azs 248/2023-24, bod 16 a tam citovaná judikatura). Žalovaný však tuto povinnost, kdy by vymezil tyto zájmy a následně posoudil jejich dotčení, nesplnil. Ačkoliv tuto vadu namítal stěžovatel již v žalobě, tak krajský soud se pouze odkázal na rozhodnutí žalovaného, aniž by se k této otázce sám blíže vyjádřil. Také rozsudek krajského soudu je proto nepřezkoumatelný.

[5] Dlouhodobé odloučení dětí od stěžovatele, stejně jako jeho dlouhodobé vycestování z České republiky, není v nejlepším zájmu dotčených osob. Vztah dětí ke stěžovateli byl již narušen výkonem jeho trestu odnětí svobody. Ačkoliv v současné době živí rodinu manželka stěžovatele, tak ta spoléhá na jeho pomoc. Žalovaný i krajský soud opakovaně argumentují

pokračování

trestní minulostí stěžovatele. Stěžovatel však svůj trest vykonal a osvědčil se. Tato argumentace žalovaného a krajského soudu tedy porušuje zákaz dvojího trestání.

[6] Vzhledem k zahlcení zastupitelského úřadu v Hanoji, kde se termíny pro podání žádosti losují, přitom není zřejmé, jak dlouho by odloučení stěžovatele od rodiny vůbec trvalo. Registrace pro toto slosování se koná pouze jednou za 3 měsíce. Stěžovatel tedy nemá záruku, že mu vůbec bude umožněno podat žádost. Správní orgán má pro případné vyřízení takové žádosti lhůtu 270 dní, přičemž tato lhůta bývá v praxi překračována. Na tuto námitku reagoval krajský soud sdělením, že stěžovatel může v takovém případě uplatnit jiné prostředky ochrany. Tyto prostředky však v praxi bývají pomalé a často nevedou ke zrychlení řízení. Je přitom rozdíl, zda stěžovatel bude od své rodiny odloučen na pár týdnů anebo na několik měsíců či let.

Vyjádření žalovaného

[7] Žalovaný považuje ve svém vyjádření kasační stížnost za nedůvodnou. Stěžovatel označil jako výjimečnou okolnost své rodinné poměry. Krajský soud však dokázal vysvětlit, že se nejedná o okolnost, kvůli které by osobní podání žádosti bylo příliš tvrdé a nerozumné (rozsudek NSS z 30. 3. 2023, čj. 4 Azs 19/2023-34, bod 41). Okolnost, že stěžovatel má nezletilé děti, je zcela běžná. Co se týče péče o tyto děti, tak krajský soud dokázal zdůvodnit, že tuto může zastat i jejich matka, která zajišťuje rodinu i ekonomicky. Je tudíž třeba rozlišovat mezi prostou péčí a možným ohrožením péče o děti, pokud by stěžovatel vycestoval. V tomto ohledu stěžovatel nenamítá, že by správní orgány nesprávně zjistily skutkový stav. Rozsudek krajského soudu je tedy v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu. Žalovaný se již vypořádal s námitkami stěžovatele ohledně délky odloučení. Obdobnou argumentaci, jako je ta stěžovatelova, shledal nedůvodnou i Nejvyšší správní soud v rozsudku z 27. 2. 2020, čj. 8 Azs 351/2018-50, bod 26. Argument stěžovatele, že není jisté, zda se mu žádost podaří vůbec podat, je hypotetický. Objednání termínu pro podání žádosti a délka řízení jsou otázky, které stěžovatele neodlišují od jiných žadatelů.

[8] Žalovaný se přiměřeností dopadů rozhodnutí, jakož i nejlepším zájmem dětí stěžovatele, zabýval na stranách 3 až 5 svého rozhodnutí. Vycházel zde z judikatury Ústavního soudu (usnesení z 31. 3. 2021, sp. zn. II. ÚS 1276/2020; nález z 14. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 950/19). Žalovaný se zabýval nejlepším zájmem dětí tak, jak jej vymezil stěžovatel, tj. zachování úplnosti rodiny a vzájemného kontaktu. Žalovaný zohlednil pobytovou situaci rodiny, možnosti péče a finančního zázemí, setrvání dětí v jim známém prostředí, stejně jako trestnou činnost stěžovatele a jeho nejistou pobytovou situaci. Těmito otázkami se přezkoumatelným způsobem zabýval i krajský soud v bodě 36 svého rozsudku. Na tyto závěry, s výjimkou abstraktní námitky nepřezkoumatelnosti, stěžovatel nijak nereaguje. Zamítnutím nyní posuzované žádosti přitom žalovaný nezasáhl do života stěžovatele natolik intenzivně, jako kdyby zamítl jeho žádost o pobytové oprávnění. V tomto ohledu se tedy nelze odkazovat na rozsudek NSS čj. 5 Azs 314/2020-52, který se meritorně zabýval pobytovým oprávněním. Délka odloučení stěžovatele od rodiny se odvíjí také od procesní aktivity stěžovatele. Jde však o dočasné vycestování, tj. o mírný zásah do soukromého a rodinného života (rozsudek NSS čj. 4 Azs 19/2023-34, bod 42). Příslušnou kasační argumentaci stěžovatele již vypořádal žalovaný a krajský soud. Stěžovatel zároveň

nezdůvodňuje, v čem by mělo spočívat nedostatečné zjištění skutkového stavu vůči posouzení přiměřenosti rozhodnutí.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Kasační stížnost není důvodná.

Nepřezkoumatelnost

[10] Nejvyšší správní soud úvodem připomíná, že krajský soud se může se souhlasnou poznámkou odkázat na odůvodnění napadeného rozhodnutí správního orgánu, jestliže se s ním ztotožní (rozsudek NSS z 19. 7. 2024, čj. 2 Afs 43/2023-44, bod 12 a tam zmiňovaná judikatura). Pokud však krajský soud přezkoumá nepřezkoumatelné správní rozhodnutí, zatíží vadou nepřezkoumatelnosti také svůj rozsudek (rozsudek NSS z 10. 3. 2023, čj. 4 As 34/2021-61, bod 18). Co se týče stručnosti nyní napadeného rozsudku krajského soudu, tak platí, že „obecně na stručnosti není nic špatného. Naopak stručnost přispívá k efektivitě a rychlosti soudního rozhodování. Stručnost však nemůže být na újmu řádnému vypořádání podstaty žalobní argumentace“ (rozsudek NSS z 24. 10. 2024, čj. 8 Afs 273/2023-52, bod 42).

[11] Zdejší soud se nejprve zabýval nepřezkoumatelností rozsudku krajského soudu. Krajský soud v bodě 34 ocitoval příslušnou judikaturu, která se vztahuje k důvodům upuštění od povinnosti osobního podání, jež souvisí s nezletilými dětmi. Následně v bodě 35 shledal, že situace stěžovatele nesplňuje tyto požadavky judikatury, neboť jak situace jeho osoby, tak i situace jeho dětí, není v tomto ohledu nijak výjimečná. V bodě 36 pak shledal, že pobytové oprávnění dětí není závislé na pobytovém oprávnění stěžovatele a že díky manželce budou děti zajištěny i finančně. Závěrem konstatoval, že si je vědom, že stěžovatel nebude svým dětem fyzicky nablízku, nicméně v takovém případě může rodina odjet se stěžovatelem. Na základě výše uvedeného tedy Nejvyšší správní soud shledal, že se krajský soud zjevně zabýval také dopady napadeného rozhodnutí žalovaného do právní sféry dětí stěžovatele a vypořádal podstatu žalobní argumentace.

[12] Zdejší soud se zabýval i nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí žalovaného. Žalovaný ve druhém odstavci na straně 3 svého rozhodnutí popsal, k jakým závěrům dospělo v tomto ohledu prvostupňové rozhodnutí. Ve třetím odstavci na straně 3 žalovaný popsal situaci rodiny stěžovatele a následně se zabýval tím, zda se jedná o výjimečnou situaci (odůvodněný případ). Shledal, že situace, kdy o děti bude pečovat a finančně zajišťovat jeden z rodičů, pro ně není výjimečná. Tuto péči navíc může poskytnout i širší rodina. Děti zůstanou v jim známém prostředí, přičemž není vyloučeno, že by mohly navštěvovat školská zařízení. Obdobnou argumentaci pak žalovaný uvedl i ve druhém odstavci na straně 5, kde se výslovně zabýval otázkou nejlepšího zájmu nezletilých dětí. Na základě výše uvedeného Nejvyšší správní soud shledal, že se také žalovaný zjevně zabýval dopady svého rozhodnutí do právní sféry dětí stěžovatele.

Péče o nezletilé děti

[13] K řádnému vypořádání kasační stížnosti je nutno vymezit, jakým způsobem chápe judikatura pojem „odůvodněné případy“ podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu. Za odůvodněné případy lze považovat ty případy, kdy by vyžádání osobní účasti

pokračování

představovalo pro cizince nepřiměřenou zátěž (rozsudek NSS z 11. 8. 2015, čj. 6 Azs 77/2015-36, bod 22). Může se jednat o situace, kdy je žadatel v osobním podání žádosti omezen svým zdravotním stavem, dále případy, kdy bude objektivně nemožné dostavit se k zastupitelskému úřadu, nebo také situace, kdy je dostupnost zastupitelského úřadu z provozních důvodů objektivně velmi ztížena (rozsudek NSS čj. 9 Azs 213/2018-22, bod 32). Důvodem pro upuštění od osobního podání žádosti mohou být i specifické rodinné poměry žadatele o pobytové oprávnění (např. závažné zdravotní postižení jeho dětí, kvůli němuž není spravedlivé po něm požadovat jejich delší odloučení – rozsudek NSS čj. 3 Azs 163/2022-36, bod 23). Za takové situace by i péče o rodinného příslušníka mohla být odůvodněným případem. Ve výjimečných případech mohou upuštění od osobního podání žádosti odůvodňovat i zdravotní rizika (rozsudek NSS čj. 1 Azs 4/2021-28, bod 37).

[14] Stěžovatel ve své kasační stížnosti odkazuje na řadu rozsudků zdejšího soudu. Co se týče rozsudku čj. 10 Azs 163/2016-37, tak v jeho bodě 19 zdejší soud uvedl, že si lze představit situace, kdy by došlo k upuštění od osobního podání u nezletilého žadatele. Co se týče rozsudku čj. 9 Azs 213/2018-22, tak v jeho bodě 31, na který odkazuje stěžovatel, se zdejší soud otázkou péče o rodinného příslušníka nezabýval. V bodě 32 odkazovaného rozsudku pak zdejší soud vyjmenoval situace, kdy objektivně nelze po žadateli požadovat osobní podání jeho žádosti (bod [13] tohoto rozsudku). Co se týče rozsudku čj. 8 Azs 90/2022-48, tak v jeho bodě 35, na který odkazuje stěžovatel, se zdejší soud otázkou péče o rodinného příslušníka nezabýval. Naopak z bodu 48 vyplývá, že sama skutečnost, že žadatel pobývá na území České republiky spolu se svými rodinnými příslušníky, ještě neznamená, že jeho žádosti o upuštění od osobního podání musí být vyhověno. Ani v rozsudku čj. 1 Azs 4/2021-28, konkrétně v bodě 32, na který odkazuje stěžovatel, se zdejší soud otázkou péče o rodinného příslušníka nezabýval.

[15] V posledních třech vyjmenovaných rozsudcích, konkrétně v jejich odkazovaných bodech, popsal zdejší soud obecná východiska, která uvedl také v bodě [13] tohoto rozsudku. Z těchto východisek vyplývá, že od osobního podání žádosti lze upustit, jestliže by požadavek na přítomnost žadatele byl příliš tvrdý. Tato tvrdost přitom nevyplývá ze samotné skutečnosti, že se žadatel musí osobně setkat s oprávněnými úředními osobami (rozsudek rozšířeného senátu NSS z 30. 5. 2017, čj. 10 Azs 153/2016-52, č. 3601/2017 Sb. NSS, bod 94). Tuto tvrdost je třeba posuzovat v kontextu individuálních okolností žadatele, přičemž tyto okolnosti musí být takového charakteru, že v porovnání s nimi se požadavek na osobní přítomnost žadatele musí jevit jako nepřiměřený. V tomto ohledu stěžovatel argumentuje tím, že kvůli výkonu trestu odnětí svobody se nemohl v minulosti svým dětem věnovat, přičemž v důsledku rozhodnutí žalovaného bude od dětí opět odloučen, a také tím, že musí své manželce pomáhat s péčí o děti. Zdejší soud má nicméně za to, že samotná péče o nezletilé děti či dočasné fyzické odloučení od nich ovšem nenaplňuje výše popsaná východiska judikatury. Stěžovatel nenamítá, že jeho děti vyžadují specifický způsob péče. Tato skutečnost tak není natolik výjimečná, aby představovala objektivní překážku v tom smyslu, že by se stěžovatel nemohl osobně dostavit kvůli závislosti jeho dětí na něm, resp. že by se mohl dostavit pod reálným rizikem, že bude ohrožena péče či zdraví jeho dětí.

[16] V tomto ohledu žalovaný správně upozorňuje, že se Nejvyšší správní soud v minulosti zabýval srovnatelnou situací, jako je ta v nyní projednávaném případě, a to v rozsudku čj. 8 Azs 351/2018-50. Ani v odkazovaném případě zdejší soud neshledal, že by

péče o nezletilé děti odůvodňovala upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Ústavní soud svým usnesením sp. zn. II. ÚS 1276/2020 odmítl ústavní stížnost proti tomuto rozsudku pro zjevnou neopodstatněnost. V bodě 28 tohoto usnesení Ústavní soud konstatoval, že pokud správní orgány a soudy svůj závěr odůvodní, tak mohou dát přednost zájmu na řádném posouzení žadatelovi žádosti (tj. jejím osobním podáním) před zájmem na tom, aby o děti pečovali oba rodiče. Také v rozsudku z 17. 1. 2024, čj. 10 Azs 156/2022-46, bodu 26, Nejvyšší správní soud shledal, že nepřítomnost jednoho z rodičů není výjimečnou nebo neřešitelnou situací a je zcela na nich, aby uspořádali osobní záležitosti tak, aby se odcestování jednoho z nich na přechodnou dobu dotklo chodu rodiny co nejméně. Na tomto místě lze zmínit, že se žalovaný nezabýval pouze vztahem stěžovatele a jeho dětí. Shledal také, že stěžovatelova manželka je schopna finančně zajistit domácnost a že děti zůstanou v jim známém prostředí, přičemž tyto mohou docházet do školských zařízení. Tyto závěry žalovaného stěžovatel nespornuje.

Trestní minulost a zahlcení zastupitelského úřadu

[17] Stěžovatel dále namítá, že žalovaný nakládá s jeho trestní minulostí způsobem, kterým mu tuto minulost klade k tíži, ačkoliv se stěžovatel již měl osvědčit. K tomu může Nejvyšší správní soud konstatovat, že žalovaný zmiňuje tuto skutečnost v tom smyslu, že manželka stěžovatele dokázala poskytovat péči dětem již v minulosti. Tuto skutečnost však žalovaný neuvádí jako jeden z důvodů, proč neupustil od osobního podání žádosti. Zdejší soud proto nemůže přistoupit na námitku, že stěžovatel je za svoji trestnou činnost trestán dvakrát.

[18] Nejvyšší správní soud se závěrem zabýval otázkou zahlcenosti zastupitelského úřadu v Hanoji. Zastupitelský úřad k této otázce na straně 6 svého rozhodnutí uvedl, že prozatím (prozatím ke dni vydání svého rozhodnutí) nemusel přistoupit ke slosování termínů k registraci, jelikož nedošlo k naplnění kapacit jednotlivých termínů. Termíny k podání žádosti tak úřad doposud přidělil všem zaregistrovaným žadatelům. Žalovaný pak na straně 7 svého rozhodnutí uvedl, že stěžovatel se ani nepokusil sjednat si termín k podání pobytové žádosti. Žalovaný tak argumentaci stěžovatele shledal hypotetickou a předčasnou. Stěžovatel v kasační stížnosti tyto konkrétní argumenty správních orgánů nespornuje a stále namítá, že jeho pobyt ve Vietnamu nebude dočasný, a to kvůli zahlcenosti zastupitelského úřadu. Zdejší soud proto považuje tuto část argumentace stěžovatele za nepřijatelnou, neboť nijak nereaguje na rozhodovací důvody správních orgánů, resp. krajského soudu (usnesení NSS z 19. 9. 2024, čj. 8 As 168/2023-27, bod 15).

[19] Krajský soud v bodě 36 svého rozsudku konstatoval: „Na shora uvedených úvahách nemůže nic změnit ani další argument obsažený v žalobě týkající se délky řízení o žádosti o zaměstnaneckou kartu – pokud by délka byla excesivní a porušovala zákonem předvídaný rámec pro toto řízení, právní řád zná prostředky, jimiž se žalobce může domoci ochrany svých práv.“ Tím krajský soud logicky odkázal stěžovatele na prostředky ochrany proti případné nečinnosti správních orgánů. K tomu může zdejší soud odkázat na svůj rozsudek z 24. 10. 2018, čj. 1 Azs 296/2018-35, bod 20. V něm shledal, že na zastupitelském úřadě v Hanoji dochází ke konsolidaci jeho fungování, přičemž rychlost daného řízení bude záviset také na

pokračování

procesní aktivitě žadatele. Pakliže v nyní projednávané věci tuto aktivitu stěžovatel nevyvinul, pak je jeho argumentace ohledně délky řízení hypotetická.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené žádnou z přípustných kasačních námitek neshledal důvodnou, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 9. ledna 2025

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu